

Parshat Vaera
Plague Patterns
 Simon Wolf

The beginning of the fifth chapter in the Mishna Avot lists a number of items or events that feature the typological number ten.¹ In that tally, the Mishna enumerates amongst those items that share in common the number ten, the "ten plagues that God brought upon the Egyptians in Mitzrayim."² In Avot D'Rabbi Natan, the Mishna further explicates that the Ten Plagues were to demonstrate God's power in the world and identifies the Ten Plagues as Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב).³ This is a reference to Rabbi Yehuda's famous statement that is included in the Haggada, "Rabbi Yehuda would give them (the Ten Plagues) a sign (נותן בהם סימן), Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב)."⁴ What is the significance of Rabbi Yehuda summarizing the ten plagues in such a fashion? In context in Avot D'Rabbi Natan, it would seem that the tally is parallel to the second half of the Mishna that specifies the ten plagues that the Egyptians suffered in the sea (עשר מכות הביא). One could obviously identify the ten plagues that God brought upon the Mitzrim in Egypt, but one would be far more hard pressed to do the same with regards to the splitting of the Yam Suf. In that sense, the contraction Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב) is just analogous to the second half of the Mishna which employs the same methodology for the ten plagues suffered by the Egyptians at Yam Suf (רי"ם שב"ט תתצ"ו). This is reinforced by the fact that the Mishna in the second half actually identifies the words represented by the acronym since they would not be self-evident to the reader as opposed to those that constitute Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב) which require no elaboration. In that sense, Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב) is just a shorthand form for the Ten Plagues. Another dimension of this contraction appears in the presentation of Rabbi Yehuda's statement where Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב) are identified as a sign (סימן). Interpolated into the Talmud throughout Shas are small parenthetical

contractions which are presented starting with the word Siman (סימן).⁵ The word Siman in those cases is an indication that the abbreviation to follow is an acronym for the upcoming topics to be discussed in the Talmud. In that sense, Siman (סימן) signals that the succeeding short form presented is a memory aid. These Simanim or acronyms were especially important when the Oral Torah was actually learnt and transmitted orally. In that case, Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב), which was identified as a Siman, is simply a mnemonic device for recalling the Ten Plagues. Assuming that the acronym's primary purpose was to be a memory cue, is it still possible that the grouping of the plagues presented by Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב) also signifies a more fundamental division of the Ten Plagues? Even absent this mnemonic, this question is relevant and broadly applicable to any unit that consists of disparate parts as to whether the whole can be subdivided into meaningful subsets. In the past, we have addressed the possibility that the Ten Plagues form some sort of progression (see Parshat Va'era - Qassem Soleimani and the Ten Plagues) and the possible subdivision of the plagues, along the lines of the Parshiyot Va'era and Bo, into a grouping of seven and three (See Parshat Va'era – Defining the End – Were Ten Plagues Necessary?).

Starting with Chazal, many attempts have been made to categorize, group and explain the Ten Plagues, but there is always some deficit or loose end that needs to be overlooked or explained to fit the proposed thesis which inherently diminishes from its soundness and coherence. With that in mind, in this week's Shiur, we will investigate other possible breakdowns and explanations for the Ten Plagues. The Midrash Tanchuma, quoted by Rashi, claims that the Ten Plagues simulated an attack by a king to subdue a rebellious province.⁶ He incrementally applies pressure on the insurgents to see if they will capitulate. If they refuse, he intensifies the attack to elicit their submission. The first thing the king does upon responding to the insurrection is to lay

¹ אבות ה,א-ו
² עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים ועשרה על הים עשר נסיונות נסו אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר שנאמר (במדבר י"ד) וינסו אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי: (משנה אבות ה,ד)
³ עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים ועשרה על הים. להודיע כחו של מקום. אלו שלקו במצרים דצ"ך עד"ש באח"ב (ומכת בכורות). ואלו שלקו על הים. רי"ם שב"ט. תתצ"ו. רי"ם רמה ירה מרכבות. שב"ט שלישי בים טובעו. תתצ"ו תהרוס קמ"ך תשלח חורגן צללו כעופרת וברוח אפך נערמו מים וכו': (אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק לו)
⁴ רבי יהודה היה נותן בהם סימן דצ"ך עד"ש באח"ב. (ספרי דברים פרשת כי תבא פיסקא שא)

⁵ לדוגמה: (סימן: פמ"ג ש ממקג"ט כסע"ז) שמופיע בבבא מציעא כא:
⁶ ...כך הקדוש ברוך הוא בא על המצרים בטכסיס של מלכים, בתחילה סכר אמת המים שלהן, שנאמר ויהפך לדם יאוריהם ונוזליהם בל ישתיו (תהלים עח,מד), ולא חזרו הביא עליהם קלנים, אלו הצפרדעים, שנאמר על דבר הצפרדעים וגו' (שמות ח,ח), ולא חזרו הביא עליהם את החצים, אלו הכנים, שנאמר ותי הכנם באדם ובבהמה (שמות ח,יג), שהיתה נכנסת בגופו של מצרי כחץ הזה, ולא חזרו הביא עליהן לגיונות זה ערוב שנאמר ישלח בהם ערוב ויאכלם (תהלים עח,מה), ולא חזרו הביא עליהם דורמסיות, זה הדבר, ולא חזרו וזרקו בהן נפט זה השחין, ולא חזרו השליך בהן אבני בליסטרא, זה הברד, ולא חזרו ואחר כך, גירה בהן אוכלוסין הרבה, זה הארבה, ואחר כך נתנם בבית האסורים זה החשך שנאמר וימש חשך וגו' (שמות י'כא), ולא חזרו והרג כל הגדולים שבהן, שנאמר וה' הכה כל בכור (שמות יב,כט). (מדרש תנחומא פרשת בא סימן ד || רש"י שמות ח,יז)

"I may display My signs amongst them..."¹⁵ He sees this declaration of God as referring specifically to the previous plague of Barad and not generically to the plagues or other previous instances and therefore assumes that the hardening of Paraoth's heart after the plague of Barad is qualified and superseded by this description of the aftermath of the plague of Barad.

Another possible suggestion as to how to divide the plagues into a series of five and five is to focus on the final plague of each series. The plague of Dever (pestilence) that culminates the first series of five plagues results in the death of the animals. On the other hand, the concluding and parallel plague of the second series of five concludes with the death of the first born. This would point to the possibility that the first five plagues were primarily directed towards the animals (or the possessions) of the Egyptians whereas the latter five plagues were principally leveled at the Mitzrim themselves. While the earlier plagues definitely affected the Egyptians, it was more a matter of inconvenience or nuisance rather than something that was either serious or fatal to the humans. This can be seen in the progression between the plagues of Arov, Dever and Sh'chin. In Arov, the Torah describes the result of the plague as the destruction of the land (תַּשְׁחַת הָאָרֶץ) and the plague affects the land of Egypt, but not the land of Goshen.¹⁶ Dever, obviously only affects the animals and this is highlighted by the animals of Bnei Yisrael, as opposed to those of the Egyptians, being spared from the plague.¹⁷ Once one reaches the plague

of Sh'chin, God clearly indicates that it is directed at the Egyptians (and their animals) and the human impact is emphasized by the fact that the Egyptian magicians could not even stand before Moshe because of the Sh'chin (וְלֹא יָכְלוּ הַחֲרָטְמִים) (לְעַמֵּד לְפָנַי מִשֶּׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחִין).¹⁹

The most compelling and sound division of the plagues is offered by the Rashbam.²⁰ He simply states that in the first two plagues of each series of three, Moshe warns Paraoth of the impending plague. Whereas, in the final plagues of each series, God instructs Moshe to bring the plague without any forewarning. He divides the plagues into three series of three and the final plague of Makkat Bechorot that stands alone. It is akin to Rabbi Yehuda's Datzach Adash B'Achav (דצ"ך) (עד"ש באח"ב) with the slight and logical modification of segregating the final plague into its own category. In addition, the Abarbana'el points out that the warnings for the first two in each series have a repetitive sequence.²¹ In the first plague in each series, God instructs Moshe to present (הִתְיַצֵּב) before Paraoth on his way to the Nile in the morning, whereas in the second plague He directs Moshe to go to Paraoth (likely in the palace), in order to issue the warning of the impending plague. The warnings in each series progress from the more formal to no warning at all or from Paraoth and his entourage, to Paraoth himself and then to the simple performance of the plague in front of the common folk. The Abarbana'el also claims that the plagues were initiated by God to establish three fundamental principles that Paraoth denied; The first being that there is a God, the second that God directs the

¹⁵ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בֹּא אֶל-פְּרַעֲהוֹ בְּיָמֵי הַכְּהֹנֵתִי אֶת-לְבוֹ וְאֶת-לֵב עַבְדֵּי לְמַעַן שְׂתִי אֶתְנִי אֵלָה בְּקִרְבּוֹ: וְלִמְעַן תִּסְפֹּר בְּאָזְנִי בְנֵךְ וּבְנֵי בְנֵךְ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת-אֶתְנִי אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי בָם וַיִּדְעֶתֶם כִּי-אֲנִי יְהוָה: (שמות י, א-ב)

¹⁶ וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּכֵּן עִרְבָה כִּבְד בְּיַתֵּהּ פְּרַעֲהוֹ וּבִית עַבְדֵּי וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם תַּשְׁחַת הָאָרֶץ מִפְּנֵי הָעֵרֶב: (שמות ח, כ)

¹⁷ כִּי אִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת עַמִּי הַנִּנְי מְשַׁלְּחִים בְּךָ וּבְעַבְדֶיךָ וּבְעַמְּךָ וּבְבִתֶיךָ אֶת הָעֵרֶב וּמְלֵאוֹ בְּיַד מִצְרַיִם אֶת הָעֵרֶב וְגַם הַאֲיֹמָה אֲשֶׁר הֵם עֲלֶיךָ: וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר עִמִּי עִמְד עֲלֶיךָ לְבִלְתִּי הִיּוֹת שֵׁם עֵרֶב לְמַעַן תִּדַּע כִּי אֲנִי יְהוָה בְּקִרְבְּךָ הָאָרֶץ: וְשַׁמְתִּי פְדוּת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמְּךָ לְמַחֲרָה יְהִיֶה הָאֵת הַזֶּה: (שמות ח, יז-ט)

¹⁸ הִנֵּה יָד יְהוָה הַזֶּה בְּמִקְנֶיךָ אֲשֶׁר בְּשֵׂדֶה בְּסוּסִים בְּחֲמָרִים בְּגַמְלִים בְּבָקָר וּבַצֹּאן דָּבָר כָּבֵד מְאֹד: וְהִפְלִיא יְהוָה בֵּין מִקְנֶה יִשְׂרָאֵל וּבֵין מִקְנֶה מִצְרַיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל לֶבֶן יִשְׂרָאֵל דָּבָר: וַיִּשֶׂם יְהוָה מוֹעֵד לְאֹמֶר מַחֲרָה יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדָּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ: וַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה מִמַּחֲרָת וַיָּמָת לֹל מִקְנֶה מִצְרַיִם וּמִמִּקְנֶה בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא מָת אֶחָד: וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהוֹ וְהִנֵּה לֹל מִתּ מִמִּקְנֶה יִשְׂרָאֵל עַד אֶחָד וַיִּכְבֵּד לֵב פְּרַעֲהוֹ וְלֹא שָׁלַח אֶת הָעַם: (שמות ט, ג-ז)

¹⁹ וְהִנֵּה לֹאֲבָקָה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִנֵּה עַל הַבְּהֵמָה וְהִנֵּה עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה לִשְׁחִין פָּרַח אֲבַעֲבַעַת בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּקְחוּ אֶת פִּיֵּי הַכְּבָשִׁן וַיַּעֲמָדוּ לְפָנָי פְּרַעֲהוֹ וַיִּזְרַק אֹתוֹ מִשֶּׁה הַשְּׁמִימָה וַיְהִי לִשְׁחִין אֲבַעֲבַעַת פָּרַח בְּאֶדְם וּבְבִהֵמָה: וְלֹא יָכְלוּ הַחֲרָטְמִים לְעַמֵּד לְפָנַי מִשֶּׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחִין כִּי יְהִי הַשְּׁחִין בְּחֲרָטְמָם וּבְכָל מִצְרַיִם: (שמות ט, ט-יא)

²⁰ וַיֹּאמֶר יי"א אל משה בא אל פרעה וגו' עד שני פעמים היה משה מתרה את פרעה בשני מכות ובשלישי לא היה מתרה. וכן כל הסדר בכל שלש מכות אינו מתרה. בדם ובצפרדעים התרה, בכנים לא התרה. בערוב ובדבר התרה, בשחין לא התרה. בברד ובארבה התרה, בחשך לא התרה: (שמות ז, כו)

²¹ וַיֹּאמֶר ה' אל משה בא אל פרעה וגו' עד ויאמר ה' למשה אמור אל אהרן. כלל גדול אני נותן במכות האלה והוא שבראשונה משלשת המכות הראשונות נאמר התיצב לפני פרעה ובב' בא אל פרעה ובג' לא זה הלשון ולא אותו אבל מבלי התראה לפרעה נעשה הנס. וכן בשלשה שאחריהן וכן בג' שאחריהן כולן נשמר זה הסדר תמיד. והיתה הסבה בזה שראה הקדוש ברוך הוא לעשות המכות כפי התכליות כפי אשר יבארתי למעלה והיו השלש המכות הראשונות אותות ומופתים לבאר ולהוכיח מציאות האל כמו שאמר בתחלתן (שמות ח' ז') למען תדע כי אני ה' והראשונה מהן באה מכוונת כנגד פרעה

ועבדיו כל בית המלך ולזה היה מופת הדם מותרה באותו פומבי וז"ש שם לך אל פרעה בבקר הנה יוצא המימה ונצבת לקראתו וגו'. אמנם המכה השנית ייחד התראה לפרעה בלבד ולזה נאמר כאן בצפרדעים בא אל פרעה ואמרת אליו בפרסום גדול לא שילך לארמון המלך וידבר אליו לבדו. הנה ר"ל בסתר. אמנם במכת הכנים לא התרה אל פרעה אבל עשאה לפני המון עם הארץ ולזה לא נאמר בה התיצב לפני פרעה ולא בא אל פרעה. והיתה הסבה בזה לפי שהמכה הראשונה הזאת היה ראוי שתהיה מותרת לפני המלך ועבדיו וכל אנשי עצתו שעליהם הדבר מוטל ליעץ אל המלך. והשנית יאמר אותה למלך לבדו כמגלה את אצו לאהבתו אותו ולכן ילך לביתו ובחדר משכבו ויודיעהו מה דבר ה' כי יש אנשים לא ירצו לשמוע את דברי תוכחתם בפרסום מפני הבושה והכלימה אלא בסתר. והג' תהיה בפני עם הארץ ולכן לא תהיה בה התראה למלך לא עם עבדיו ולא בהיותו לבדו. אבל אחרי אשר התרה בו בגלוי ובנסתר ולא שמע ישא משה עליו עקקה ומודעא ברחוב העיר ויכה הארץ במטהו באמר או לך ארץ שמלךך פורע מוסר ועוכר את ארצו ועובר על דברו אשר אמר לשלח את העם וכן תמצא בשלש המכות השניות שבאו להוכיח מציאות אלוה משיגים כמו שאמר למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ שבראשונה מהן והיא מכת הערוב אמר השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יוצא המימה כאשר אמר בדם להתרות בה בגלוי ובשנית מהן שהיא הדבר אמר בא אל פרעה ואמרת אליו וגו' כאשר אמר במכת הצפרדעים להתרות בו בנסתר ובשלישית מהן שהוא השחין לא אמר בא אל פרעה ולא התיצב כי באה מבלי התראה נמכת הכנים ברחוב העיר שזרק פיה הכבשן נצווק אל ה' על כאשר והחמס הנעשה בארץ ההיא. וככה בשלש האחרות שבאו להוכיח ילדתו יתברך כמו שאמר למען תדע כי אין כמוני בכל הארץ. כי הנה בראשונה מהן שהיא הברד אמר השכם בבקר והתיצב לפני פרעה להתרות בו בגלוי כאשר אמר בדם ובערוב ובשנית מהן שהיא הארבה אמר בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו להתרות בו בסתר כאשר אמר בצפרדעים ובדבר. ובשלישית מהן שהיא החשך לא נזכרה התראה לפרעה כלל אלא נטה את ירך עיפתה ויהי חשך כי עשה זה ברחוב העיר כאומר אין ראוי שיזרח אור השמש בארץ עיפתה כזאת צלמות ולא סדרים. הרי לך מבואר ששומר הקדוש ברוך הוא הסדר הזה בכל המכות משלש אל שלש כפי תכליותיהן. והותרה בזה השאלה הראשונה שהעירתי בפרשה... (אברבנאל שמות ז, כו)

world and there are repercussions to man's actions and lastly that God can at will change nature.²² Accordingly, each series of three plagues comes to address one of these principles which is declared by Moshe at God's behest in the first plague of each series. In the plague of blood God instructs Moshe to tell Paraoh that through this plague "you will know that I am God" which is then the stated purpose of the first three plagues.²³ In Arov, God's stated purpose of the plague, and by association the subsequent two plagues in the second series of three, is "in order that you will know that I am God in the midst of the land."²⁴ It is not enough that you understand that I am God, but that I am God that interacts with and controls human destiny. Barad, which is the lead plague of the final series of three, has the stated goal of Paraoh recognizing "that there is no one like Me in the whole land" who can act at will to direct nature.²⁵ After these fundamentals have been imparted, God brings the final plague of Bechorot as retribution for the Egyptians genocide against the children of Bnei Yisrael.

The following two suggestions require a deeper look at what exactly was the plague of Arov. The word Arov means a mixture, but the Torah never specifies what constitutes this amalgamation.

22... והשרש השני הוא שמשה הניח שהאלוק משגיח על כל דרכי בני האדם לתת לאיש כדרכיו ופרעה כחש זה באמרו מי ה'. והשרש השלישי שמשה הניח שהיה האלוק יכול לשנות טבעי הדברים ומחדשם בכלל ובפרט כרצונו ביכולת בב"ת כמו שאמר (שמות ה' ג') פן יפגעו בדבר או בחבר ופרעה יכחישוהו כמו שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו מכוונות לאמת שלשת השרשים האלה כי הנה לאמת מציאות הקל באו ג' מכות שהם דם צפרדעים וכנים. ולכן בראשונה מהם אמר כאן בזאת תדע כי אני ה' ובמכת הצפרדעים והכנים לא אמר דבר מזה לפי ששלשת המכות ההמה היו לאמת השרש הראשון והוא ונסמכו בטעמ' על הראשונה מהם אמנם הג' מכות השניות באו לאמת השרש השני והם ערוב דבר שחין ולזה בראשונה מהן שהוא הערוב אמר למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ רוצה לומר משגיח ומנהיג אותה ובדבר ובשחין לא אמר דבר לפי שנסמך על מה שאמר בראשונה מהן. ואמנם הג' המכות האחרונות שהם ברד ארבה חושך באו לאמת השרש השלישי שהוא היותו יתברך יכול לשנות הדברים הטבעיים כרצונו ולכן אמר בראשונה מהן שהוא הברד בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ רוצה לומר יכול לפעול בה כחפצו והשתים האחרות ארבה חושך נתמכו לראשונה מהן ובאה אחריה מכת בכורות להנקם מילדי העבריים שהמיתו והיות המכות כלם מכוונות לרמוז שלשת השרשים האלה היה רבי יהודה נותן בהם סימנים דצ"ר עד"ש באח"ב כי היו הסימנים ההם כפי שלשת הכוונות שכינון בהם הקדוש ברוך הוא כמו שבארתי במאמר זבח פסח והותרה בזה השאלה הג'. (אברבנאל שמות ז, יד) 23 כה אמר יקוק בזאת תדע כי אני יקוק הנה אנכי מכה במטה אֶשֶׁר בְּיָדִי על המים אֶשֶׁר בַּיָּאֵר וְנִהְיֶינָה לְדָם: (שמות ז, יז) \\\\ בזאת תדע כי אני ה'. כבר בארתי שהסדר הראשון בא לברר מציאות ה' שפרעה כחש בו ויאמר לא הוא כמ"ש מי ה' אשר אשמע בקולו, והברור היה ע"י הכאת היאור שהיה אלהים של פרעה מזה יראה שיש אלקים המושל על אלהי פרעה, ובאר לו שהמים שהם עצם פשוט יהפכו לדם גמור, וזה יוכר: [א] ע"י מראהו שעז"א והפכו לדם, [ב] בעצמותיו לה דגה אשר ביאר תמות. שחיות הדגים מן המים שהם ק"ו ולא חל מן הדם שהוא חם, [ג] בריחו שיבאש האור, [ד] בטעמו, שילאו מצרים לשנות מים מן היאור כמ"ש ויחפרו כל מצרים וכו': (מלבי"ם שמות ז, יח) 24 והפליתי ביום ההוא את ארץ גֶשֶׁן אֶשֶׁר עָמֵד עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הִיֹּת שֵׁם עֶרְבֹת לְמַעַן תִּדְעַי כִּי אֲנִי יְקוֹקֵךְ בְּקִרְבְּךָ הָאָרֶץ: (שמות ח, ח) \\\\ והפליתי. ובאשר סדר הזה השני של עד"ש בא לברר פנת להשגחה, שפרעה לא האמין שה' העליון משגיח בקרב הארץ בהשגחה פארטית, וכמ"ש למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ, באר לו שזה יתברר במכה זו, שאפלה את ארץ גושן, ששם לא יהיה ערוב, וזה יהיה מצד שעמי עומד עליה, וזה נס מיוחד ומופלא, שהבדלה זו שהבדיל ארץ גושן בזה הוא ענין מופלא ונסני, לז"ל והפליתי, שהוא ההבדלה הפלאית, וכולם ידעו שזה נעשה בנס מצד שעמי עומד עליה, ועד במדרש א"ר אמר אדם שאומר לחברו לא יטול פלוני בטאריקו זו שפלוני פטרני עומד עליו, כי לשון עומד עליה לא נמצא על הישיבה בארץ, שעל זה בא הלשון אשר עמי גר שם או יושב או שוכן שם, על כן פ"י כמו הוא עומד על הגמלים, לנער הנבז על הקוצרים, שהם יגיבו על הארץ לבלתי היות שם ערוב, ור"ל כי מכת דם וצפרדע נמצא גם בארץ גשן והזיק להמצרים רק שישראל נצולו, אבל מכת ערוב לא נמצא שם כלל אף בבתי המצרים, וזה יתברר לך כי אני ה' בקרב הארץ, ומשגיח בהשגחה מיוחדת על עמי וצאן מרעייתו: (מלבי"ם שמות יח, יח)

Rashi, based on the use of the verb "send" and Rabbi Yehuda's position in the Midrash, suggests that the Arov was a swarm of menacing animals.²⁶ The Rashbam, based on verses in Yirmiyahu and Tz'fania that associate terrorizing wolves with the nighttime (ערב), assumes that Arov (ערוב) is a description of one who seeks its prey at night or wolves.²⁷ The Ibn Ezra suggests based on the verse in Tehillim²⁸ that the Arov was a collection of smaller preying animals.²⁹ This is also supported by the fact that the animals were able to gain access to the Egyptian's houses something that would be much more difficult for larger animals. Based on the verse describing that the Arov will swarm "from the land upon which you (or your houses) stand,"³⁰ the Seforno claims that the Arov were snakes and other critters that live in the ground and emerged in their houses to cause the Egyptians insecurity within the protection of their abodes.³¹ The Abarbana'el³² and others³³ believe that the Arov was actually swarming vermin, flies or gnats. This is the view of Rabbi Nechemya in the Midrash²⁶ and is supported by the verse in Tehillim that associates Arov with the manifestation of Kinim.³⁴ In addition, the termination of the plague notes that "not a single one remained"³⁵ which is the same terminology utilized to describe the removal of the

25 כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדך ובעמך בעבור תדע כי אין כְּמוֹנִי בְּכָל הָאָרֶץ: (שמות ט, יד) \\\\ כי בפעם הזאת. הודיע לו שזה הסדר השלישי של המכות שיביא עליו, תכליתו הוא לברר לו פנה השלישית שה' לו היכולת המוחלט מאין כמוהו, שהגם שכבר ברר מציאות ה' ושה' משגיח בקרב הארץ, היה פרעה חושב שנמצאו עוד אלהים זולתו השולטים בארץ ושפלעמים ינצחו אותו, וז"ש כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפתי, כדי לברר לך הפנה הזאת בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ: (מלבי"ם שמות ט, יד) 26 משליח בך - מגרה בך, וכן (דברים לב כד) וכן בהמות אשלח בם, לשון שסוי אינציט"ר בלעז [לשסות]: את הערב - כל מיני חיות רעות ונחשים ועקרבים בערוביאי והיו משחיתים בהם (רש"י שמות ח, יז) \\\\ למה הביא עליהם ערוב, לפי שהיו אומרים לישראל צאו והביאו לנו דובים ואריות ונמרים כדי להיות מצירים בהם לפיכך הביא עליהם חיות מעורבות, דברי ר"י, ר' נחמיה אמר מיני צרעין ויתושין, ונראין דבריו של ר"י לפי שבצפרדעים כתיב וימותו הצפרדעים לפי שלא היה בהן הנאה בערותיהן, אבל ערוב שהיה הנאה בערותיהן לפיכך לא נשאר בהן עד אחד, שאלו היו צרעין ויתושין היה להן שסירוחו. (שמות רבה יא, ג) 27 הערוב - אומר אני כי מיני זאבים הם שנקראים ערוב על שם שדרכם לטרוף בלילות דכתיב זאב ערבות ישדדם (ירמיהו ו, י) וכת' זאבי ערב לא גרמו לברך (צפניה ג, ג). וכאשר יאמר הנאה באדם אדם, כן יאמר מעמק מערב ערוב נוטריניו ב"ל, שהאב ערוב הוא שהוא הולך בערב, עמק שם דבר, והמעשה קרוי עמק [וכן] אדום שחור: (רש"י שמות ח, יז) 28 ושלח בהם ערב ויאכלם ויצרדע ותשחיתם: (תהלים עח, מה) 29 משליח - מהבנין הכבד הנוסף. ובספר תהלות: ישלח בהם ערוב ויאכלם (תהלים עח, מה), והוא מין בהמה דקה. גם יתכן היותה מינים רבים על כן קראה בשם ערוב. וטעם וגם האדמה - בכל מקום שהיו חוץ לבתים, גם במדבר: (אבן עזרא פי' הקצר שמות ח, יז) 30 כי אם איך משלח את עמי הגני משליח בך ובעבדך ובעמך ובבתיך את הערב ומלאו בתי מצרים את הערב וגם האדמה אשר עליה: (שמות ח, יז) 31 וגם האדמה אשר הם עליה. הקרקע אשר עליו הבתים ימלא נחשים וזולתם מהשוכנים במעבה האדמה, באופן שלא יהיו בטוחים גם בלילה בבית סגור: (ספורנו שם) 32 ...וערוב שהם כלל השרצים המזיקים שהביא הקדוש ברוך הוא בתוך מצרים... (שמות ח, יז) 33 את הערב - לדעת המפרשים ויוסף פלאויס ענינו עירוב חיות רעות, וסויע לזה מה שכתוב בתהלים (ע"ח:מ"ה) ישלח בהם ערוב ויאכלם; ורשב"ם פירש זאבי ערב שדרכם לטרוף בלילות, ובתרגום יוני ואחריו פילון זבובים כלבים (mosche canine) שנראה שם ממין השרץ הנקרא Tafani. ועקילס ואחריו היירונימוס תרגמו עירוב של כל מיני זבובים, זבובים ממינים הרבה (ראזנמילר), והדעת הזאת האחרונה קרובה בעיני, כי לא יובן איך תבאנה החיות בבתיים ולא יוכל לסגור הפתחים בפניהם. ולפי' [ולפי זה] מלת ויאכלם שבתהלים היא דרך הפלגה כמו שהיא ג"כ מליצת וצפרדע ותשחיתם, וכן אומרים אצלנו: כנים ופרעושים, וכיוצא. (תהלים ע"ח, יז) 34 אֶמְרָ וַיָּבֵא עֶרְבֹת כְּפִיִּם בְּכָל גְּבוּלָם: (תהלים קה, לא) 35 ויעש יקוק כדבר משה ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אֶחָד: (שמות ח, כז)

locust³⁶ whose similarity would imply that Arov was akin to a swarm of locusts.

With this in mind, one could suggest a pattern by which the plagues came in pairs.³⁷ The first two plagues (דם וצפרדע) are associated with the Nile. After that, the next two (ערב וכינים) are of a similar nature – attacking swarms of insects or vermin. The fifth and sixth plagues (דבר ושחין) are airborne diseases with the first affecting just the animals and the latter both man and animal. Plagues seven and eight (ברד וארבה) both primarily destroyed the food supply. The last two plagues (חשך ומכת בכורות) are both darkness, one a physical darkness and the other the intangible darkness of death.

Another approach might be that each plague embeds within it the potential or forewarning of the next plague. This is easily discerned in the first three and last four plagues. For the first plague, God instructs Moshe to have Aharon take his staff, which had previously turned into a snake in front of Paroah, and to strike the Nile which will turn to blood.³⁸ The plague causes the fish of the Nile to perish and the Nile rots and stank preventing the Egyptians from drinking water from the Nile.³⁹ Out of that putrid Nile emerges the next plague, swarms of frogs.⁴⁰ At the termination of the plague, all the live frogs return to the Nile, but the dead frogs are piled up in heaps that causes the land to decay and stink.⁴¹ In the next plague, God instructs Moshe to tell Aharon to strike the dust of the earth with his staff and the now decayed land transforms into Kinim.⁴² The latter four plagues start with Barad. It damages everything that was out in the fields and destroys

the early crops, barley and flax, but spares the later blooming crops, wheat and spelt.⁴³ The subsequent plague of Locust specifies that it will cover the surface of the earth until it is no longer visible and consume all that was left by the plague of Barad.⁴⁴ When the Arbeh arrive, they cover the entire land⁴⁵ which darkened the land and they consumed all the vegetation left by the Barad, desolating the land.⁴⁶ The darkened land⁴⁷ is a prelude to the next plague of darkness. The final plague takes place in darkness, at midnight, and causes death which is figurative darkness. The middle three plagues begin with Arov that destroys the entire land which had spawned the Kinim and the Arov.⁴⁸ With the land no longer productive and providing nourishment for the flock animals, those airborne pests spread disease (Dever) to the animals who all die. This is followed by Moshe and Aharon tossing something from the ground, soot from the kiln (possibly caused by the burning of or the existence of the decaying carcasses), into the sky which disperses and spreads disease amongst the animals and people (Sh'chin).⁴⁹ These three series follow Rabbi Yehuda's Datzach Adash B'Achav (דצ"ך) (עד"ש באח"ב), but there is also link between the different subsets. If the Arov are vermin or slightly larger swarming pests, then from the land that is teaming with Kinim or the rotten land spawns at first small pests (Kinim – lice or gnats) and then larger swarming pests⁵⁰ which eventually leads to the land producing an airborne disease that kills the flock animals. The Sh'chin is the result of something from the ground being tossed to the sky and then spreading across the land of Egypt. The subsequent Barad and Arbeh begin from

³⁶ וַיִּהְיֶה יְקוֹק רֹחַ יָם חֲזָק מְאֹד וַיִּשָּׂא אֶת הָאָרֶץ וַיִּתְקַעְהָ וַיִּמָּה סוּף לֹא נִשְׂאָר אַרְבֵּה אֶחָד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: (שמות ז, יט)

³⁷ קוּסוּטוֹ בִּסְפָרוֹ עַל סֵפֶר שְׁמוֹת (הַקְדָּמָה לַמִּכּוֹת) \\\ יֵשׁ מִשְׁהוּ דוּמָה לִזֶּה בְּאַבְרַבְנָאֵל שְׁמוֹת ז"ד: וְאוֹמֵר שְׁעֵשֶׂר הַמִּכּוֹת אֲשֶׁר הִכָּה הַקְּדוֹשׁ ב"ה בָּהֶם אֵת מִצְרַיִם הָיָה בָּהֶם סֹדֵר טַבְעִי וְסֹדֵר הַשְּׁגָחִי אִם סֹדֵר טַבְעִי בְּב' בְּחִינּוֹת. הָאֶחָד לְפִי שְׁבָאוֹ כְּפִי הַיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים

הַקְּרוּבִים אֲלֵינוּ חֲמֵשׁ מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת וְאַחֲרָי כֶּךָ חֲמֵשׁ מִכּוֹת הָאַחֲרוֹת בִּיְסוּדוֹת הַקְּלִים וְלִזֶּה הֵיחָה הַמִּכָּה הָרֵאשׁוֹנָה הַהֶפֶךְ הַמִּים לְדָם וְבִזֶּה הֵיחָה לְמִצְרַיִם צַעַר גָּדוֹל כִּי הֵנָּה שְׁתֵּיית הַמִּים הַכְּרוֹחִית לְהַשְׁקִיט תַּגְבוּרַת הַחֹם אֲשֶׁר מִבְּפָנִים וְכִדִּי לְדַקֵּק הַמִּזּוֹן וְלִהְעִבְרוֹ בְּגוֹף בְּמַעֲבְרֵים הַצְרִים וְבַהֲתַפְכּוֹת הַמִּים לְדָם לֹא יוֹכֵל הַמִּצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מִים וְגַם הַבְּעִלִּי חַיִּים הַגּוֹלְדִים בְּמִים שֶׁהָיוּ מִזּוֹן הַכְּרוֹחִי לְמִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁאֵמַר (בְּמַדְבָּר י"א)

אֲבָל עֲתָקוּ גַם גְּבֵרוֹ חֵיל הַצְּפַרְדְּעִים יוֹרְבוּ וַיַּעֲצֹמוּ מִבְּמַד מֵאֵד שֶׁהָיוּ מִזְמִיקִים וְיַמְצְרִים אֶת הַמִּצְרַיִם הָרִי שְׁתֵּי הַמִּכּוֹת הָאֵלֶּה רֹצֵחַ לְזוּמֵר דָּם וְצַפְרַדַּע הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם וְאַחֲרֵיהֶם כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

כָּל בְּאוֹ בִּיְסוּד הָאָרֶץ שֶׁלֹּשׁ מִכּוֹת וְהֵם הַכְּנִים שֶׁל עַפְר הָאָרֶץ הֵיחָה כְּנִים וְהַעֲרֹב שֶׁהֵם כָּל הַשְּׂרָצִים הַמִּזְמִיקִים שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְהַדָּבָר שֶׁהוּא בְּהַפְּכָר רְצוּנֵי שֶׁהֵבִיל חַיִּים הַמּוֹעִילִים הַבֵּייתִים הַצְרִיכִים לְחַיִּי הָאָדָם מֵתוֹ בְּדַבְרֵי. הֵנָּה הַתְּבַאֵר שֶׁהֵשֵׁם מִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הָיוּ בִּיְסוּדוֹת הַכְּבָדִים מִים וְאַרְץ. וְאַחֲרֵיהֶם הָיוּ בִּיְסוּד הַמִּים וְאַחֲרֵיהֶם

³⁸ כֹּה אָמַר יְקוֹק בְּזֹאת תִּדְבַּר עִי אֲנִי יְקוֹק הֵנָּה אֲנִכִּי מִקֵּץ בַּמַּטֵּה אֲשֶׁר בְּיָדִי עַל הַמִּים אֲשֶׁר בַּיָּאֵר וְהִקְפִּיז לָדָם: (שמות ז, ז)

³⁹ וְהִדְגָּה אֲשֶׁר בַּיָּאֵר מֵתָה וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא יָכֹל מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מִים מִן הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: (שמות ז, כא)

⁴⁰ וַיִּשְׂרַץ הַיָּאֵר צְפַרְדְּעִים וַעֲלוּ וַבְּאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחֵדֶר מִשְׁכְּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמֶּיךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ: (שמות ז, כח)

⁴¹ וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם חֲמִים חֲמִרִים וַתִּבְאֵשׁ הָאָרֶץ: (שמות ח, י)

⁴² וַיֹּאמֶר יְקוֹק אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֵל אַהֲרֹן נָטָה אֶת מִטְּךָ וְהָרָץ אֶת עַפְר הָאָרֶץ וְהָיָה לְכֹנֶם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיַּעֲשֵׂוּ כֵן וַיִּט אַהֲרֹן אֶת יָדוֹ בְּמִטְּהוֹ וַיָּר אֶת עַפְר הָאָרֶץ וַתְּהִי הַפְּנִים בְּאָדָם וּבַהֲמָה כָּל עַפְר הָאָרֶץ הָיָה כְּנִים בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: (שמות ח, יב-יג)

⁴³ וְהַפְּשִׁתָּה וְהַשְׁעֵרָה נִפְתְּהָ כִּי הַשְׁעֵרָה אֲבִיב וְהַפְּשִׁתָּה גְּבִעַל: וְהַחֲטָה וְהַפְּסִמַת לֹא נָפוּ כִּי אֶפְיֹלֶת הֵנָּה: (שמות ט, לא-לב)

⁴⁴ וְכִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יִכָּל לִרְאוֹת אֶת הָאָרֶץ וְאָכַל אֶת יִתְר הַפְּלִטָּה הַנִּשְׂאֶרֶת לָכֶם מִן הַבָּרָד וְאָכַל אֶת כָּל הָעֵץ הַצֹּמֵחַ לָכֶם מִן הַשָּׂדֶה: (י, ה)

⁴⁵ וְכִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ. זֶה הַשֵּׁמֶשׁ, כִּי כַעֲנַן גָּדוֹל הוּא בָּא, וְלֹא יוֹכֵל בֶּן אָדָם לִרְאוֹת אֶת הָאָרֶץ, מֵרֹב הָאַרְבֵּה שְׂכִיסָה אֶת הָאָרֶץ: וְאָכַל אֶת יִתְר הַפְּלִטָּה. זֶה הַחֲטָה וְהַכּוֹסוּמַת: (פְּסִיקְתָא זוֹטְרַתָא – לְקַח טוֹב – שְׁמוֹת י, ה)

⁴⁶ וַיִּכֹּס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתִּחְשַׁךְ הָאָרֶץ וַיִּאֲכַל אֶת כָּל עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת כָּל פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד וְלֹא נוֹתַר כֵּל יָרֵק בְּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: (שמות י, טו)

⁴⁷ וַיִּכֹּס. טַעַם וַתִּחְשַׁךְ הָאָרֶץ, כִּי הָאַרְבֵּה הַבְּדִיל בֵּין הַשֵּׁמֶשׁ וּבֵין הָאָרֶץ, כִּי לְעוֹלָם הָאָרֶץ חֲשֵׁךְ הָיָא: (אֲבָן עֵרַא פ"י הָאֵרוּךְ שְׁמוֹת י, טו) \\\ וַתִּחְשַׁךְ הָאָרֶץ מֵרֹב צַל שֶׁהִיָּה מִצִּיל. (חֲזוֹנוֹת שֵׁם)

⁴⁸ וַיַּעַשׂ יְקוֹק כֵּן וַיִּבֵּא עֲרֵב כְּבֵד בֵּיתָה פְּרָעָה וּבֵית עַבְדֵּיו וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם תִּשְׁחַת הָאָרֶץ מִפְּנֵי הָעֲרֵב: (שמות ח, כ)

⁴⁹ וַיֹּאמֶר יְקוֹק אֶל מֹשֶׁה וְאֵל אַהֲרֹן קַח־וּ לָכֶם מֵלֵא חֲפִצִּים פִּים כַּבֶּשֶׂת וְזָרְקוּ מִשָּׁה הַשֵּׁמֶשׁ: וְלַעֲיִי פְרָעָה: וְהָיָה לְאִבְקָה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָיָה עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה לְשַׁחֵן פֶּרֶחַ אֲבַעֲבֵת בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: (שמות ט, טו-טז)

⁵⁰ הַהֲגִיזוּ שֶׁל הַבָּרָד הַזֶּה נִעְזַר אִם רוֹאִים אֶת הַמִּכּוֹת כְּצַמִּים שֶׁל שְׁתִּים כְּמוֹ שֶׁהִסְבְּרוּ לַמַּעֲלָה

above and rain down from the sky on to the land.⁵¹ This model combines the view that there is significance to the division of Datzach Adash B'Achav (דצ"ך עד"ש באח"ב) while at the same time assuming that there is a link between each of the Makkot and that which precedes and succeeds it.

The embedding within each plague of the potential or forewarning of the ensuing plague might carry a message about how our own actions actually cause that which we encounter in the aftermath of each decision we make. Paraoth had a choice of whether to heed God's message or continue his insubordination. When he "hardens"

his heart, he, in a sense, produces the next plague which was a "natural" outcome of the preceding plague. Only if, and when, he stood up and made the difficult decision to abandon his disobedience and recognize God would he arrest the natural flow of plagues that would befall him. Exercising one's free will to make the right decision changes one's trajectory and breaks the "natural" course that would otherwise be had or has already been determined. That is tremendous power of free will and why it is such a fundamental foundation of our faith.⁵²

Shabbat Shalom

⁵¹ אחרי שהצענו את הרעיון הזה מצאנו משהו דומה באברבנאל שמות ז'יד: והאופן השני מהסדר הטבעי שבא בהן, הוא, שהנה קדמה מכת הדם והיתה ראשונה לכל המכות לפי שהיא סבבה מכת הצפרדעים כי מעפוש מי היאור מנבלות הדגה ובאשתם שרץ היאור צפרדעים לרוב והם לברוח משם יצאו אל היבשה ונכנסו בבתים במצרים ובסבת עפוש הדם ועפוש הצפרדעים שמתו בארץ ויצברו אותם חמרים חמרים נתעפש העפר והיה לכנים ובהיות העפוש כללי בכל עפר הארץ נתעפשה הארץ עצמה והוציאה מיני שקצים ורמשים ותולעים וחיות רעות הנקראים ערוב ובסבת כל העפושים ההמה נפסד עשב השדה וצמח האדמה ונתחדש הדבר במקנה בבקר ובצאן ובסוסים ובגמלים כי נבלות הבעלי חיים הבלתי מדברים צפרדעים וכנים וגם הערוב שבלי ספק בני אדם המיתו הרבה מהם היו מסבבים הדבר בייחוד בבעלי חיים הבייתיים הסמוכים למקומות העפוש כמו שנבלות האדם מסבבות הדבר בבני אדם אבל גם באותו העפוש חלו האנשים משחין פורח אבעבועות כי אם היות שעפוש נבלות הבעלי חיים הבלתי מדברים לא הספיק להביא דבר ומגפה באדם הנה סבבו השחין הרע שהוא חוזר ופורח אחרי שיבאש והוא כמו השחין הכולל שהתחיל בזמנו קוראים אותו חולי אבעבועות אשר הוא הפסד כללי בליחות מבלי הפסד הרוחות ולכן סבב השחין ולא הדבר. ומהם היתה מסבה שלא יתחדש הדבר אז בבני אדם כדי שפרעה יוכל לסבול המכות כולן עד העשירית האחרונה שהיא מכת הדבר בכורות. וכבר ביאר לו יתברך זה באמרו מיד אחרי מכת השחין כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ ואולם בעבור זאת העמדתך בעבור הראותך את כחי וגומר רוצה לומר שעתה כמו ששלח בו השחין היה שולח בו הדבר אלא שלא רצה לעשות זו כדי שיוכל פרעה להמתין ולקבל כל המכות. והנה בסבת האידים והעשנים העולים מעפוש הארץ לעליוני האויר נתהוה הברד ולזה היה בו מטר מפני האידים המעופפים ואש מתלקחת מפני עשנים הנבאשים. והקולות היו מפני הסתבכות העשנים היבשים בתוך האידים הלחים והתנועעם לצאת מהם ולעלות בקלותם למעלה בטבעם שזה הוא סבת הרעמים והלפידים בתוך המטר והברד כפי מה שהתבאר בחכמה הטבעית וגם בסבת דת הברד והאבנים עושים הברקים המלהיבים. ואחרי המטר והברד הרב נושבות הרוחות הזכות אשר בהם ישובו המים ויזדכך האויר בזכיותו וכן היה במבול כמו שכתוב ויעבר

אלהים רוח על הארץ וישכו המים. והרוחות האלה השוות והזכות באות ממזרח ולזה בא אחרי הברד מכת הארבה בכח הרוח ההוא והוסר גם כן בכח הרוח ההפכי שהוא רוח ים שנשא את הארבה ממצרים והלאה לצד מזרחי דרומי דרך נשיבתו שהוא פאת ים סוף כי אז תשש רוח הקדים ונחלש חוזקו מפני תוספת חום המחוז ההוא על מקום מקורו. ויתכן שהרוח ים התחיל לנשב בערב בכל הלילה וכבוא הבקר והגיעו לים סוף נחלש אם מפני חום ים סוף ואם מפני רוח מזרחי שנשב בבקר ובבוא שתי הרוחות יחד זה כנגד זה לא יכול הארבה ללכת אנה אנה. וכאשר רוח קדים לא יכול להוליך הארבה להלאה ורוח ים היה חזק תקעו בים סוף באשר הוא שם. ומפני שרוח ים הוא לח מאד ללחות מקורו גם למערביותו כי הרוח המערבי לח במצרים מכל הרוחות לכן בהיות חזק מאד העלה אידים עבים על כל גבול מצרים ולא נהפכו למטר כי טבע מחוז מצרים וחומו מונע העננים מהמטיר ונשארו עליו בעובי גדול ומכופל והיה חשך במצרים שלשה ימים רצופים ולא עברו משם להלאה לפי שאותו רוח ים החזק לא עבר מים סוף לסבות שאמרנו הרי לך גם כן איך נתחדש החשך במצרים שלשה ימים עם אפלה עבה שנעשה בסבת רבוי העננים הימיים המחשיכים את האויר שהביא רוח הים שנשא את הארבה. ואמנם מכת בכורות הנה היה המכין אליה החשך כי האויר העכור העב הוא הסבה היותר חזקה בדבר כמו שכתבו הרופאים. הנה התבאר גם בזה האופן ה' שבאו המכות בסדר טבעי כפי הסבות והמסובבים האלה:

⁵² רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו, הוא שכתוב בתורה הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע, כלומר הן מין זה של אדם היה יחיד בעולם ואין מין שני דומה לו בזה הענין שיהא הוא מעצמו בדעתו ובמחשבתו יודע הטוב והרע ועושה כל מה שהוא חפץ ואין מי שיעכב בידו מלעשות הטוב או הרע וכיון שכן הוא פן ישלח ידו...ודבר זה עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה שנאמר ראה נתתי לפניך היום את החיים, ותיב ראה אנכי נותן לפניכם היום, כלומר שהרשות בידכם וכל שיחפוץ האדם לעשות ממעשה בני האדם עושה בין טובים בין רעים, ומפני זה הענין נאמר מי יתן והיה לבבם זה להם, כלומר שאין הבורא כופה בני האדם ולא גוזר עליהן לעשות טובה או רעה אלא הכל מסור להם. (רמב"ם הלכות תשובה ה-א, ג)